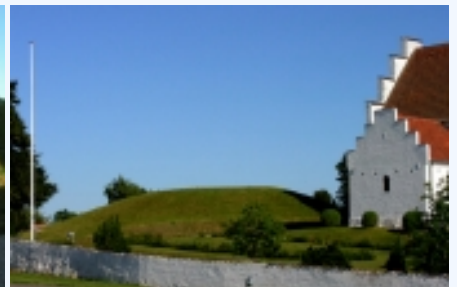

ELMELUNDE GRAVHØJ

4780 Stege

1: Elmelunde Kirke set fra nordvest med den store gravhøj på kirkegården lige øst for kirken.

2: Panorama over gravhøjen på kirkegården set fra sydøst.

3: Panorama over gravhøjen set fra nord.

4: Den fladtoppede høj set fra nordvest.

Administration

Ejerforhold Kirkeministeriet, Elmelunde Kirke
Oprettet 2011
Sidste rettelse 02-2011
Tilsyn og beskadigelser Kulturarvsstyrelsen - [KUAS](#)
Pleje, skiltning og 100 m.-zone [Vordingborg Kommune](#)
FREDNINGSNR. [4129-11](#)
STEDNR. [050504-35](#)

Find Fortidsmindet med GPS

GPS Breddegrad 54.995153
Længdegrad 12.40126
UTM-system E 717556 N 6099544

Beskrivelse

Den store gravhøj ved Elmelunde kirke

Elmelunde Kirke, som er den ældste stenkirke på Møn, er mest kendt for sine fantastiske kalkmalerier, men på kirkegården lige øst for kirken ligger også en ca. 20 x 3 m. stor og monumental gravhøj. Højen har aldrig været undersøgt, hvorfor en præcis datering ikke kendes.

Elmelunde Kirke set fra nordvest med den store gravhøj på kirkegården lige øst for kirken.

I Nationalmuseets første beskrivelse af højen fra 1880 nævnes det, at man "efter gamle beretninger" under gravning i højen skulle have stødt på murværk. Om højen rummer murværker står stadig usagt hen og kan kun afklares gennem en arkæologisk udgravning, men hvis det er tilfældet repræsenterer højen måske snarere et gammelt (men ukendt) fæstningsværk - sandsynligvis fra middelalderen. Mod dette taler dog, at Elmelunde kirke allerede blev grundlagt i 1085.

Panorama over gravhøjen på kirkegården set fra sydøst.

Sammenhængen mellem gravhøje fra oldtiden og senere kirker kendes fra omkring 100 danske kirker - se også f.eks. Rimsø og Krogsbæk. De kendteste er de to Jellinge-høje med Kong Gorm og dronning Thyras grave, som Harald Blåtand senere flyttede til den første kristne kirke, som han byggede i Jelling.

Panorama over gravhøjen set fra nord.

Traditionelt opfattede man - som ved Jelling - de store gravhøje ved kirker som vikingetidshøje, men nyere udgravninger - blandt andet af Hohøj ved Mariager - har vist at de store høje meget vel kan stamme helt tilbage fra bronze- alderen. På grund af Elmelunde-gravhøjens høje beliggenhed omkring 40 m. over havet og med vid udsigt til alle sider kan det også med rette formodes, at denne gravhøj repræsenterer en af de meget store tørveopbyggede høje, som opførtes på landskabets højeste punkter i de første århundreder af ældre bronzealder efter 1.700 f.Kr.

Den fladtoppede høj set fra nordvest.

Den nære sammenhæng mellem gravhøj og kirke ved Elmelunde repræsenterer en ubrudt benyttelse af stedet som helligt sted i både hedensk og kristen tid. Da den kristne tro i vikingetiden omkring år 800 blev introduceret i Danmark, havde højen sandsynligvis allerede ligget på stedet i næsten 1.000 år. Højens funktionen som gravsted og samlingssted har givetvis været kendt og måske også benyttet i den mellemliggende tid i form af tilføjede begravelser i den gamle høj, som det oftest er tilfældet med især bronzealderens storhøje.

Gravhøjen og kirken giver et godt historisk sammenspil. Her set fra nordøst.

Vikingetiden var en brydningstid mellem den hedenske og kristne tro og det er der de første simple trækirker bliver anlagt. Nutidens kirke ved Elmelunde, grundlagt 1085, har givetvis haft en eller flere forgængere, som det for eksempel kendes fra Lisbjerg ved Århus og Hørning på Djursland, hvor de simple trækirker siden hen blev erstattet af solide romanske stenkirker.

Elmelunde Kirke med indgang set fra nordøst.

Elmelunde kirke har tidligere fungeret som sømærke og pejlepunkt for søfarende og det kan meget vel tænkes, at gravhøjen forud for kirken har haft samme funktion. Gravhøjens flade top giver også indikationer om at stedet har været anvendt som samlings- og ceremoniplads.

Panorama fra koret med de fantastiske kalkmalerier fra 1450-75.

Mange tilsvarende høje blev også i både middelalderen og nyere tid anvendt som rettersted - og deraf har mange gravhøje fået navnet "Galgehøj". En tredje sekundær funktion som de højtliggende gravhøje har haft er benyttelsen som signalpunkt. Mange høje bærer navnet "Bavnehøj" efter deres benyttelse som signalpunkt, ved at man tændte bål (baune) på toppen af højen og derved for eksempel i ufredstid over store afstande kunne meddele at fjenden "stod for døren".

Kalkmaleriet med den pløjende Adam er blot en af mange billedscener og legender.

Hvis du besøger gravhøjen, så SKAL du også kigge ind i kirken. Elmelunde kirke har nogle af de allerflotteste kalkmalerier som findes i Danmark. De blev malet omkring år 1500 af Elmelundeværkstedet, som også udsmykkede Keldby og Fanefjord kirker. Malerierne blev

frilagt for senere overkalkning af National- museets konservatorer i 1887.

Kalkmalerier over prædikestolen.

Kalkmalerierne og kirkens historie og brug kan du læse om på Elmelunde kirkes hjemmeside. Her finder du også et interaktivt panoramafoto af kalkmalerierne, så du selv kan gå på opdagelse. Af den oprindelige romanske kirke er nu kun midterpartiet med triumfmur og langmure bevaret. De andre dele er senere tilbygninger, opført gennem tiden, senest omkring år 1700. De benyttede byggematerialer er meget specielle: Kridt- og frådsten, granit, flint og myremalm, foruden brændte munkesten.

Gravsten fra 1617 og 1629 i kirkens våbenhus.

